

Regionaal Beheerplan Nat 2002

Regionaal Beheerplan Nat 2002-2013
(RBPN 2002)

Productbegroting 2003-2008

Dit Regionaal Beheerplan Nat is een regionaal werkdocument met een wettelijke basis,
echter zonder wettelijke status

Directoraat Generaal Rijkswaterstaat
Directie Zeeland

Juli 2002

4.9 Veerse Meer (DK3)

4.9.1 Centraal streefbeeld

Het Veerse Meer is een robuust, bestendig en duurzaam functionerend ecosysteem met een hoge mate van zelfregulatie met een waterhuishoudkundig regime, waarbij een goed functionerend watersysteem als drager van alle functies duurzaam in stand gehouden kan worden en waarbij optimalisatie van de gebruiksfuncties in onderlinge samenhang gestalte kan krijgen.

4.9.2 Waterkeren

Streefbeelden

- Het veiligheidsniveau van de primaire waterkeringen in Nederland moet voldoen aan de normen zoals vastgelegd in de Wet op de Waterkering (1996).
- Het waterkeringsbelang wordt in samenhang met andere belangen en vraagstukken in de deltazone benaderd als invulling van integraal beleid. Hiervoor wordt actief deelgenomen bij het opstellen van provinciale visies en beleidsplannen, alsmede in nationale en Europese beleidsvoorbereiding.

Functie-eisen

- Het (juridisch) beheer en onderhoud van de waterkeringen, bij Directie Zeeland in beheer, wordt uitgevoerd volgens het Beheersplan Waterkeringen.
- De waterkeringen voldoen aan de eisen van de legger en het technisch beheersregister. In de legger is beschreven waaraan de waterkeringen moeten voldoen naar richting, vorm, afmeting en constructie. In het technisch beheersregister zijn de voor het behoud van het waterkerend vermogen kenmerkende gegevens van de constructie van de feitelijke toestand nader omschreven.

Functie-eisen Kunstwerken

- De kunstwerken dienen te voldoen aan de vigerende veiligheidsniveaus op basis van de vigerende, door de Minister van V&W vastgestelde hydraulische randvoorwaarden en de vigerende Leidraad Toetsen op Veiligheid. De wettelijk vereiste toetsing hierop wordt eens per 5 jaar uitgevoerd en gerapporteerd aan Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland.

Functie-eisen Oevers

- De waterkeringen dienen te voldoen aan de vigerende veiligheidsniveaus op basis van de vigerende, door de Minister van V&W vastgestelde hydraulische randvoorwaarden en de vigerende Leidraad Toetsen op Veiligheid. De wettelijk vereiste toetsing hierop wordt eens per 5 jaar uitgevoerd en gerapporteerd aan Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland.

4.9.3 Afvoer van water, ijs en sediment

Streefbeeld (Zandkreeksluis met doorlaatmiddel).

- De afvoer naar de Oosterschelde van neerslag, schutverliezen en polderlozingen is zo optimaal mogelijk.

Funcie-eisen (Zandkreeksluis, tot aan realisatie doorlaatmiddel)

- Met de Zandkreeksluis wordt een waterpeil op het Veerse Meer nagestreefd van NAP in de zomer en NAP-0.70m in de winter. Verlaging van het peil vindt plaats door afvoer, verhoging door inlaat van water uit de Oosterschelde.
- Verlaging van het peil dient zo snel mogelijk met zo min mogelijk hinder voor de scheepvaart te geschieden.
- De minimaal benodigde capaciteit bedraagt: 1200 m³/min.

4.9.4 Scheepvaart

Scheepvaart: Vlotte doorstroming en afwikkeling van het scheepvaartverkeer

Streefbeelden

- Een vlotte doorstroming van het scheepvaartverkeer wordt gehandhaafd, ook bij een toenemende drukte en scheepsgrootte.
- Betrouwbaarheid is belangrijk voor vrachtvervoer (Just in time). Gestreefd wordt naar een zodanige voorspelbaarheid van de duur van een reis dat dit een sterk aspect zal blijven van de binnenvaart in concurrentie met andere modaliteiten.⁶¹

Funcie-eisen

- De bedieningstijden op de overige vaarwegen zijn in bijlagen 4-1 en 4-3 vastgelegd.
- Ten behoeve van een betere benutting van de vaarwegen kan in sommige gevallen het instrument van verkeersmanagement een bijdrage leveren.⁶²
- Wachttijden.⁶³
 - Voor de vrachtvaart mag de gemiddelde passeertijd, minus de nivelleertijd, van een sluis niet langer zijn dan 30 minuten bij een maatgevende verkeersintensiteit. Maatgevende verkeersintensiteit = gem. week van de drukste 3 maanden.
 - Nivelleertijden van langer dan 15 minuten moeten worden vermeden.
 - Voor de recreatievaart: minder dan een half uur wachttijd voor sluisen en bruggen op de tiende drukste dag van het seizoen.
- Uitgezonderd bijzondere omstandigheden zoals bij calamiteiten en incidenten zal het overliggen beperkt zijn tot maximaal één volledige schutcyclus.
- De betrouwbaarheid, dat wil zeggen de mate van zekerheid waarmee betrouwbare vaartijden kunnen worden bepaald, staat op een redelijk peil. Dit kwaliteitsniveau dient ten minste in stand te worden gehouden en zo mogelijk worden verbeterd.⁶⁴
- Beschikbaarheid van de sluisen en bruggen in relatie tot onderhoud en storingen. De uitval van sluisen en bruggen resulteert in een stremming voor de scheepvaart. Om het begrip "uitval" te objectiveren is dit begrip nader geanalyseerd. Op basis van die analyse is een indeling gemaakt in de volgende hoofdgroepen.⁶⁵
 - Uitval als gevolg van onderhoud.
 - Uitval als gevolg van niet beïnvloedbare externe omstandigheden.
 - Uitval als gevolg van meteorologische omstandigheden.
 - Uitval als gevolg van schades.
- Per hoofdgroep is een nadere onderverdeling in afzonderlijk te onderkennen items gemaakt. Voor zover mogelijk zijn per item specifieke functie-eisen opgesteld. In bijlagen 4-1 en 4-2 zijn deze functie-eisen uitgewerkt.
- Volgens deze systematiek zal per item een adequate registratie moeten worden bijgehouden van de opgetreden stremmingen.

⁶¹ bron: Vaar – plan 2001 – 2005, pagina 25

⁶² bron: Vaar – plan 2001 – 2005, pagina 25

⁶³ bron: Vaar – plan 2001 – 2005, pagina 62

⁶⁴ bron: Vaar – Plan 2001 – 2005, pagina 11

⁶⁵ bron: Vaar – Plan 2001 – 2005, pagina 11

*Scheepvaart: Veiligheidsniveau.***Streefbeelden.**

- De veiligheid op de vaarweg moet gehandhaafd worden ondanks toename en diversificatie van het transport⁶⁶.
- Wat betreft de externe veiligheid is de beleidsinspanning gericht op het zoveel als mogelijk (en in redelijke mate haalbaar) is te voldoen aan de normen die zijn vastgelegd in de nota "Risico Normering Vervoer Gevaarlijke Stoffen (RNVGS).

Functie-eisen.

- Het aantal ernstige ongelukken mag niet stijgen⁶⁷. De definitie voor 'aantal' is hier het lopende meerjarig (5 jaar) gemiddelde.
- Voor het gemiddelde individuele risico geldt als functie-eis de beleidsinspanning om de risicocontour te verplaatsen van het land naar het water. Het individuele risico, als onderdeel van de externe veiligheid, wordt uitgedrukt in de z.g. 10^{-6} risicocontour.
- Voor het groepsrisico, als onderdeel van de externe veiligheid geldt als functie-eis dat de beleidsinspanning gericht is op het voldoen aan de normen volgens de RNVGS (nota Risico Normering Vervoer Gevaarlijke Stoffen)⁶⁸.
- Langs de vaarweg is vrije ruimte nodig, zowel vanwege de externe veiligheid als voor uitzicht, radarmasten en radarzicht, vaarwegmarkering, hulpverlening voor calamiteiten en lig- en wachtplaatsen. In voorkomende gevallen zullen de grondbestemmingen langs het water getoetst worden aan de vaarwegfunctie⁶⁹.
- Monitoring van de nautische veiligheid. Monitoring zal plaatsvinden door het in stand houden van een adequaat systeem voor het vastleggen van data over het gebruik van de vaarweg, de ongevallen en incidenten.

*Scheepvaart: Vekeersmanagement, informatievoorziening en telematica***Streefbeelden**

- Verkeersmanagement wordt ingezet en zonodig versterkt.
- Informatievoorziening en telematica zijn verder ontwikkeld en ingezet.

Functie-eisen

- Meld- en volgsystemen (zoals b.v. IVS90), informatiesystemen (zoals b.v. BICS) en plaatsbepalings- en signaleringssystemen zijn continu operationeel beschikbaar. Dit ten dienste van onder andere verkeersbegeleiding, verkeersafwikkeling bij sluizen en bruggen, plaatsbepaling en informatie-uitwisseling.

*Scheepvaart: Vaarwegmarkering***Streefbeeld**

- Instandhouding van een nautisch en bedrijfseconomisch adequaat stelsel van vaarwegmarkeringen in het werkgebied.

⁶⁶ bron: Vaar – Plan 2001 – 2005, pagina 8

⁶⁷ bron: Vaar – Plan 2001 – 2005, pagina 24

⁶⁸ bron: Vaar – Plan 2001 – 2005, pagina 24

⁶⁹ bron: Vaar – plan 2001 – 2005, pagina 11

Functie-eisen

- Een up-to-date regionaal 'vaarwegmarkeringsplan nautisch beheersgebied directie Zeeland' is beschikbaar. In dit document zijn de functie-eisen omschreven en uitgewerkt.
- Tijdig verstrekken van informatie aan de loodsen en eventuele andere belanghebbenden.

*Scheepvaart: Hydrografie***Streefbeeld**

- Metingen en opnemingen/waarnemingen worden verricht zodat voorzien kan worden in de informatie behoefte ten behoeve van een veilige en vlotte verkeersafwikkeling in relatie tot vaarwegdiepte en stromingen.

Functie-eisen

- Kennis en inzicht in de morfologische ontwikkelingen van het geulenstelsel voor zover van betekenis voor de scheepvaart.
- Tijdig verstrekken van informatie aan de loodsen.

*Scheepvaart: Ijsbestrijding***Functie-eisen**

- Voor wat betreft de betonning bij ijsgang zie het betreffende onderdeel 'vaarwegmarkering'.
- Bij ijsgang wordt voorzien in een adequate informatievoorziening en verkeersmaatregelen (in samenwerking met de directie Zuid-Holland).

*Scheepvaart: Calamiteitenbestrijding en hulpverlening***Streefbeelden**

- Er wordt effectief opgetreden bij incidenten en calamiteiten. De negatieve effecten daarvan worden bestreden c.q. beperkt.
- Ten behoeve van opsporing en redding (search en rescue / SAR) kunnen in principe in de buurt aanwezige vaartuigen worden gebruikt, c.q. ingezet.⁷⁰
- Bij rampen c.a. wordt bijstand verleend.

Functie-eisen

- Informatie over schip en lading moet binnen 15 minuten beschikbaar zijn bij de autoriteiten.
- Bij het in het water terechtkomen van omgevingsvreemde obstakels of stoffen moeten deze worden verwijderd.
- In een vaargeul worden alle in het water terechtgekomen objecten verwijderd tot een diepte van tenminste 2,50 m beneden het maaiveld. Deze functie-eis heeft een directe relatie met de kwaliteit van de ankergrond.
- Bij (dreigende) waterverontreiniging wordt een uiterste inspanning gepleegd tot beperking van schade.
- Vaartuigen van de dienst worden ingezet t.b.v. SAR en assistentie bij rampen.

⁷⁰ bron: Vaar – plan 2001 – 2005, pagina 55

*Scheepvaart: Voorlichting***Streefbeeld**

- Voorlichting aan gebruikers gebeurt op verschillende manieren. Over specifieke onderwerpen zijn brochures voorhanden. Voorlichting wordt ook ingezet als instrument om begrip te kweken, gedrag te beïnvloeden en om verantwoordelijkheden duidelijk te maken.

Scheepvaart: Recreatievaart

- Een streng gereguleerde situatie ten aanzien van snel gemotoriseerd verkeer.
- Een gereguleerde en gezonde situatie ten aanzien van alle recreatievaart.
- Vaarwegmarkering ten behoeve van de recreatievaart is waar nodig aanwezig en wordt beheerd en onderhouden.
- Een gereguleerde toestand rondom vaar- of zeilwedstrijden, of competities.

4.9.5 Recreatie**Streefbeeld**

- De omvang van de recreatie is in evenwicht met de draagkracht van het gebied. De aanwezige recreatievormen zijn afgestemd op de overige functies van het watergebied.
- Het verzorgen van voorlichting aan gebruikers en bezoekers.

Algemene Functie-eisen

- De huidige recreatieve mogelijkheden minimaal op het huidige niveau te handhaven en waar nodig de noodzakelijke voorwaarden scheppen.

Functie-eisen voor kunstwerken

- De Veerse Dam en de Zandkreeksluis zijn waar mogelijk opengesteld voor recreatief medegebruik.
- Er zijn voldoende recreatieve voorzieningen aanwezig.
- Informatiepanelen geven voorlichting over de Veerse Dam en de Zandkreeksluis.

4.9.6 Ecologie & waterkwaliteit^{71,72}*Ecologie & Waterkwaliteit Algemeen***Streefbeelden**

Het watersysteem heeft de volgende **fysieke** eigenschappen:

- stabiel
- helder
- schoon
- brak watersysteem
- Mesotroof

Vooruitblik

Na aanleg van het doorlaatmiddel dienen nieuwe streefbeelden voor onder andere zoutgehalte, waterpeil, stratificatie, waterkwaliteit en oevers te worden opgesteld.

⁷¹ Totdat het doorlaatmiddel gerealiseerd is, blijft het polderwater in belangrijke mate bepalend voor de kwaliteit van het water in het Veerse Meer. Daarna zal de Oosterschelde kwaliteitsbepalend worden. Voor het streefbeeld wordt uitgegaan van de situatie waarin het doorlaatmiddel gerealiseerd is.

⁷² Bron: Waterbeheer Veerse Meer. Beleidsanalyse tevens Milieu-effectrapport voor het waterbeheer van het Veerse Meer. Rijkswaterstaat directie Zeeland, 1989.

- Geen eutrofiëringskenmerken
- De zuurstofarme periode is van korte duur

Het watersysteem heeft de volgende **morfologische** eigenschappen:

- De stratificatie beperkt zich tot de diepere putten.
- Het areaal ondiep water wordt niet kleiner.
- Met (voor)oeververdedigingen tegen de oevererosie.

Het watersysteem heeft de volgende **biologische** eigenschappen:

- Het chlorofylgehalte in het voorjaar is laag.
- Geen overmatige voorjaars-algenbloei.
- Het aantal toxische algen is minimaal.
- De primaire productie in de zomer is hoog.
- Een hoge biologische diversiteit.

Functie-eisen

De volgende functie-eisen gelden voor de **fysieke** eigenschappen:

- Op de lange termijn is voor de waterkwaliteit en het zwevende stofgehalte (microverontreinigingen) de streefwaarde genoemd in de 4de Nota Waterhuishouding bereikt.
- De lozingen van giftige, persistente en bioaccumulerende stoffen is beëindigd.
- De zuiveringen van de puntbronnen zijn op het niveau van de 'stand der techniek'.
- De diffuse bronnen zijn aangepakt.
- Het waterpeil schommelt rond de NAP -10 cm met een afwijking van ± 20 cm.
- De uitwisseling met de Oosterschelde v.v is minimaal 40 m³/s.
- Het zoutgehalte schommelt rond de 13 g Cl⁻/l met een afwijking van ± 2 g.
- Het zuurstofgehalte is in de diepe delen minimaal 2 mg/l.
- De diepte van de spronglaag is minimaal 12 m.
- De concentraties van nutriënten en chlorofyl⁷³ zijn laag.

De volgende functie-eisen gelden voor de **morfologische** eigenschappen:

- Milieuvriendelijke oeververdedigingen.
- Een zuurstofloos bodemoppervlak van maximaal 5% van totale meeroppervlak.

De volgende functie-eisen gelden voor de **biologische** eigenschappen:

- De levensgemeenschappen (planten, algen, land- en waterdieren en vogels) kennen een hoge diversiteit, die lager is dan de Oosterschelde, maar sterk lijkt op die van het Grevelingenmeer.
- De soortenrijkdom van de vissen is vergelijkbaar met het Grevelingenmeer.
- De soortenrijkdom van de bodemdieren is vergelijkbaar met Grevelingenmeer.
- Sterke ontwikkeling van mosselen, kokkels, wormen en slakken.
- Intacte complex opgebouwde mosselbanken.
- Er is ruimte voor de hardsubstraatbewoners.
- Minstens 50% van de bodemalgen worden door bodemdieren afgegraasd.
- De verscheidenheid van plankton soorten bestaat uit minimaal 75% mariene soorten.
- Rijke diatomeeënflora tot 7 à 8 m op de oever.
- wiergemeenschap op hard substraat.
- ontwikkeling van zeegras op de oever.
- reductie van zeesla op de oever.
- vegetatie: goede ontwikkelingsmogelijkheden door hoge, vaste grondwaterstand.
- Een stabiele zonering.
- Graasdruk filtrerende bodemdieren: minimaal 50% van primaire productie.

⁷³ Een belangrijk aspect ten aanzien van de waterkwaliteit vormt de nutriëntenhuishouding en de daarmee samenhangende parameters als doorzicht, anaërobie, etc. Voor zoute wateren bestaan hiervoor geen normen. Het is daarom ook moeilijk om helder functie-eisen te formuleren. De beoordeling van de nutriëntenhuishouding dient plaats te vinden op het niveau van responsparameters zoals chlorofylgehalte, primaire productie en zuurstofhuishouding. Vooraf kunnen moeilijk harde criteria worden aangelegd. De beoordeling zal een meer relatief karakter moeten hebben.

*Ecologie & Waterkwaliteit: Emissiebeleid***Huidige situatie**

De belangrijkste bronnen van verontreiniging zijn Arseen, Koper, Zink, TBT, Fosfor, Stikstof. Deze verontreinigingen zijn afkomstig van atmosferische depositie, van visserij, van recreatievaart en beroeps scheepvaart, van de gemalen en van de toevoer vanuit het Kanaal door Walcheren en de Zandkreek.

Streefbeeld water vanuit het oogpunt van het emissiebeleid

- De kwaliteit van het water is waar nodig verbeterd en gevrijwaard van verontreiniging zodanig dat het beantwoordt aan de doelstellingen van de Vierde Nota. Dit houdt in dat de beheersmaatregelen er toe moet leiden dat voor alle individuele stoffen de norm van het verwaarloosbaar risico niet overschreden wordt. Een eerste mijlpaal in de weg hier naar toe is dat de norm van het maximaal toelaatbaar risico (MTR) van alle individuele stoffen niet meer overschreden wordt.

In onderstaande tabel zijn de stoffen opgenomen waarvoor de MTR waarde nog overschreden wordt. Tevens is opgenomen wat de bronnen zijn van deze stoffen.

Tabel 4-12 *Overzicht van de belangrijkste bronnen per watersysteem voor de onderzochte probleemstoffen*

Bekken	Stof	Grootste bron	%	Tweede bron	%	Derde bron	%
Veerse - Meer	Arseen	Gemalen	66	kanaal door Walcheren	30	toevoer Zandkreek	4
	Koper	kanaal d. Walcheren	54	recreatievaart	33	gemalen	9
	Zink	Anodes recreatievaart	51	kanaal door Walcheren	17	sluizen	16
	TBT	Visserij	77	zeevaart	23	-	-
	Fosfor	Gemalen	74	kanaal door Walcheren	22	Zandkreeksluis	2
	Stikstof	Gemalen	72	kanaal door Walcheren	21	atmosferische dep.	5

Streefbeelden waterbodems vanuit het oogpunt van emissiebeleid

- Sterk vervuilde bodems zijn gesaneerd en vormen geen bedreiging meer voor de waterkwaliteit.
- Door middel van creatief beleid en het toepassen van nieuwe technieken zoals b.v. scheiden en reinigen wordt het storten van baggerspecie in het oppervlaktewater slechts nog als onontkoombare sluitpost gehanteerd.

Streefbeeld zwemwater vanuit het oogpunt van emissiebeleid

- De kwaliteit van het water is waar nodig verbeterd en gevrijwaard van verontreiniging zodanig dat het beantwoordt aan de doelstellingen van nieuwe Europese zwemwaterrichtlijn (in behandeling bij het Europese parlement). Dit houdt in dat de beheersmaatregelen er toe moet leiden dat voor de stoffen genoemd in deze richtlijn de normen niet wordt overschreden.

Functie-eisen

- Op korte termijn (2006) voldoet de kwaliteit van het oppervlaktewater, sediment en waterbodems aan de normen van de Minimumkwaliteit (MTR) genoemd in de 4de Nota Waterhuishouding.

- Op lange termijn voldoet de kwaliteit van het oppervlaktewater, sediment en waterbodem aan de normen van de streefwaarde (VR) genoemd in de 4de Nota Waterhuishouding.
- Vanaf heden voldoet de kwaliteit van het oppervlaktewater aan de I-waarde van de Nederlandse zwemwaterrichtlijn.
- Vanaf het van kracht worden van de nieuwe Nederlandse zwemwaterrichtlijn voldoet de kwaliteit van het oppervlaktewater aan de normen van deze nieuwe richtlijn.

Knelpunt

Voor het kunnen bereiken van de streefbeelden is het noodzakelijk dat er een optimale samenwerking plaatsvindt tussen overheden en een gezamenlijk optreden van de regionale overheden plaatsvindt bij de aanpak van diffuse bronnen. Samenwerking is derhalve gewenst met de Provincie en het Waterschap Zeeuwse Eilanden.

In de onderstaande tabel staan vermeld met welke overheden samenwerking zeer gewenst is.

Tabel 4-13 Watersystemen grenzend aan de regionale directie (voorbelasting).

Watersysteemdeel DZL	Grenzend aan watersysteemdeel	Regionale Directie/ waterschap
Veerse Meer	gemalen en achterland	Waterschap Zeeuwse Eilanden